

Столярчук Л.Б.

викладач,

Національний університет «Львівська політехніка»

ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ У ПРАВНИЧИХ ШКОЛАХ КАНАДИ

Професійна підготовка юристів у галузі права в університетах Канади здійснюється через систему правничих шкіл та реалізується шляхом застосування різних форм організації освітнього процесу, зокрема, навчальних занять, самостійної роботи, контрольних заходів та практичної підготовки. Навчальні заняття у системі вищої юридичної освіти Канади представлені різними видами, а саме: лекції, практичні заняття, семінари, консультації.

Звичною формою організації навчальних занять у контексті професійної підготовки бакалаврів у галузі права в університетах Канади є лекція, яка спрямована на засвоєння студентами теоретичного матеріалу і проводиться для великої групи студентів. Обов'язкове відвідування лекцій, ведення запису лекційного матеріалу не є нормою для канадських університетів [1, с. 164].

Варто зазначити, що лектори ніколи не ставлять перед собою завдання забезпечити студентів коротким конспектом предмета вивчення, що дозволило б більше не читати жодної довідкової літератури, а навпаки мають на меті дати ключ до розуміння основних положень і принципів, які б мотивували слухачів до самостійної роботи з законодавчими документами. Вважається, що лекції є найефективнішими при необхідності викладу невеликої кількості інформації швидко і стисло, для ознайомлення студентів з певною галуззю права, підведення підсумків наприкінці дослідження, коли мають справу з загальними ідеями, особливо з принципами та доктринами галузі права та їх систематизацією [4, с. 101].

Оскільки система вищої юридичної освіти Канади базується на принципі автономії правничих шкіл, свободі викладачів у виборі форм і методів викладання, то процеси планування, організації і проведення лекційних занять залежать від бачення конкретного викладача, його досвіду та професіоналізму на шляху до досягнення навчальних цілей. Студенти, своєю чергою, мають можливість вибору серед великої кількості запропонованих правничою школою елективних дисциплін, зважаючи на свої зацікавлення та академічні вимоги. Наприклад, студенти правничої школи Університету Квінс можуть відвідувати

лекції на такі теми: «Адміністративне право» (Administrative Law), «Цивільний процес» (Civil Procedure), «Юриспруденція» (Jurisprudence), «Оподаткування» (Taxation), «Методи ведення переговорів» (Techniques in Negotiation), «Імміграційне право» (Immigration Law), «Спадкове право» (Wills), «Права Людини» (Human Rights), «Конфлікти прав» (Conflicts of laws), «Господарське право» (Commercial Law), «Страхове право» (Insurance Law), «Бізнес організації» (Business Associations), «Міжнародне торгівельне право» (International Trade Law), «Трудове право» (Labour Law), «Кримінальний процес» (Criminal Procedure) та ін.

На сьогоднішній день все більшої популярності в правничих школах Канади набуває інтегроване 3-годинне заняття, у процесі якого органічно поєднуються лекційна форма викладу навчального матеріалу з практичною роботою над його закріпленням. Згідно з принципами активного навчання (анг. active learning techniques), головною метою такого виду навчального заняття є опанування теоретичного матеріалу на засадах творчої та активної участі студента, який знаходиться в центрі освітнього процесу. Такі інтегровані заняття передбачають кілька вступних лекцій для студентів з оглядом предмету та мети вивчення, термінології, базових концепцій і головних тем навчальної дисципліни. Решта часу, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, відводиться на дискусії та обговорення, зважаючи на той факт, що право – це дисципліна, яка вимагає прикладних умінь і навичок, аналізу, комунікації.

У зв'язку з тим, що лекція, для якої характерна пасивність студента та очікування готових знань, не стимулює критичне мислення і розвиток когнітивних здібностей, то лекції збагачені взаємодією з аудиторією, підвищують ефективність професійної підготовки бакалаврів у галузі права в Канаді [5, с. 217]. Зокрема, результати аналізу освітніх програм підготовки бакалаврів в Університеті Оттави засвідчили, що характерними формами проведення такого типу заняття у правничих школах Канади є поєднання лекції з семінарським заняттям, лекції та практичного заняття, а також проведення лекції на основі вирішення проблемної ситуації чи ділової гри у процесі вивчення таких дисциплін як «Міжнародне право у сфері прав людини» (International Human Rights Law), «Кримінальне право» (Criminal Law), «Тварини і право» (Animals and the Law), «Право і здійснення правоохоронної діяльності» (Law and Policing), «Міжнародне екологічне право»

(International Environmental Law), «Антикорупційне право» (Anti-Corruption Law) тощо.

Проаналізувавши навчальні програми у сфері права в університетах Канади, можна стверджувати, що професійна підготовка юристів у цій країні характеризується практичною спрямованістю. Окрім отримання та поглиблення теоретичних правових знань під час відвідування традиційних лекцій і семінарів, правничі школи Канади пропонують студентам різноманітні види практичних занять із використанням кейс-методу, сократівського та проблемного методів, які допомагають у формуванні професійних якостей студентів, підвищують рівень правового мислення, сприяють перетворенню теоретичних знань на практичні, розвивають логічне мислення та комунікативні навички, залучають студентів до спільного вирішення професійних завдань та активізують освітній процес загалом [2]. У ході проведення практичних занять викладач організує детальний розгляд студентами певних теоретичних питань навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом виконання студентами індивідуальних завдань. Практичні заняття зорієнтовані на поглиблення і розширення освоєних студентами на лекціях чи внаслідок роботи над навчальними посібниками знань, а також на оволодіння методикою роботи з науковим та навчальним матеріалом і типовими для права практичними навичками. При цьому студент повинен бути попередньо ознайомлений зі змістом певного розділу теоретичного курсу лекцій, практичне використання якого йому належить опанувати. Оцінки, отримані студентом за активну участь у практичних заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з цієї навчальної дисципліни.

Семінари у вищій школі Канади передбачають активну участь студентів у процесі навчання, а не пасивне сприйняття чи відтворення матеріалу, надаючи їм можливість безпосереднього спілкування з викладачами. Аналіз освітніх програм правничих шкіл Канади засвідчує, що семінари проводяться викладачами на старших курсах з групами студентів у кількості 20-30 осіб. Семінарські заняття полягають в обговоренні змісту навчально-наукових джерел, самостійно опрацьованих студентами на основі матеріалів для читання, укладених для них викладачами. Під час семінарського заняття викладач організує обговорення розділу дисципліни на основі аналізу виконаних у процесі підготовки письмових робіт або усних виступів студентів. Мета семінарських занять полягає в самостійному вивченні студентами окремих питань і тем лекційного

курсу з наступним обговоренням та (або) оформленням матеріалу у вигляді повідомлення, реферату, доповіді тощо. Особливістю семінару є активна участь студентів у з'ясуванні проблем, запропонованих до розгляду. Семінарські заняття сприяють глибокому засвоєнню студентами теоретичних проблем, оволодінню науковим апаратом, формуванню у них навичок ораторського мистецтва, уміння аргументувати свої судження, вести наукову полеміку, захищати свою точку зору, зважаючи на думку іншої людини, вчать толерантності. Отримані студентом оцінки за підготовлені роботи, виступи й активну участь у дискусії під час семінарів враховуються при виставленні підсумкової оцінки з цієї навчальної дисципліни [3, с. 308].

Ще одною формою навчального заняття є консультація, яка в університетах Канади проводиться індивідуально чи з невеликою групою студентів. Під час консультації студент може отримати вичерпні відповіді від викладача на питання, які виникли у процесі самостійної роботи чи викликають труднощі у розумінні теоретичних питань навчальної дисципліни. Такий тип навчального заняття дає нагоду студентам правничих шкіл Канади обговорити з викладачем написане есе чи наукову роботу та отримати детальний відгук і пропозиції щодо удосконалення. Перевагою консультацій є можливість діалогу між викладачем і студентом, що передбачає більш складний рівень взаєморозуміння і пропонує нове бачення освітнього процесу [3, с. 396].

Таким чином, поєднання різних видів навчальних занять у правничих школах Канади забезпечує формування професійних якостей студентів, сприяє практичному застосуванню отриманих теоретичних знань та активізує освітній процес загалом.

Список використаних джерел:

1. Лаєнз Д. Система професійної підготовки вчителів у Канаді // Освіта і управління, 1997. – Т. 1. № 4. – С. 163-165.
2. Canadian Law School Profiles (2017). Retrieved from http://www.oxfordseminars.ca/LSAT/lSAT_profiles.php.
3. Carel Stolker. Rethinking the Law School: Education, Research, Outreach and Governance, 2014. – 472 p.
4. Jerome Hall. Teaching Law by Case Method and Lecture, Indiana University School of Law, 1955. – P. 99-104.
5. M. LeBrun and R. Jonstone. The quiet (r)evolution: improving student learning in law. – Sydney: Law Book Co., 1994. – 412 p.